

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันราชภัฏสงขลาเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ด้วยในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษามาก ทำให้มีการแข่งขันในด้านการผลิตบัณฑิต โดยเน้นคุณภาพของบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการของบุคคลและสังคม การผลิตบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาของสถาบันราชภัฏ จำเป็นต้องคำนึงคุณภาพทักษะทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพที่ถูกต้องตามความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกเหนือจากการพัฒนาความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมของบัณฑิต นอกจากนี้บัณฑิตหรือนักศึกษายังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งใน 13 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ เพราะบัณฑิตเป็นผลผลิตที่สำคัญ เป็นผู้สืบทอดอุดมการณ์ เจตนารมณ์ สร้างสรรค์ชุมชนในท้องถิ่นและประเทศ จึงควรมีคุณลักษณะเป็นบัณฑิตของสถาบันราชภัฏเต็มศักยภาพตามเกณฑ์ของสถาบัน ซึ่งได้แก่ 1)การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น มีความซาบซึ้งต่อศิลปวัฒนธรรมไทย 2)การเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีความสามารถในการประยุกต์ ทฤษฎีและหลักการสู่การปฏิบัติ มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีความรู้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา และมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ 3)การเห็นประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ดี มีความรับผิดชอบ ขยัน อดทน และพึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นผู้นำ และมีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ มีบุคลิกภาพดี (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2540: 24)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 2 มาตรา 10 ว่าด้วยเรื่อง สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และ

วรรคสาม การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และในบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง จากพระราชบัญญัติดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้มีการขยายงานการศึกษาพิเศษ โดยประกาศเป็นนโยบายว่า “หากเด็กพิการอยากเรียนต้องได้เรียน” โรงเรียนจึงต้องรับและจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษ และเรียนในโรงเรียนเรียนร่วมกับเด็กปกติ ดังนั้นจึงต้องมีการผลิตบัณฑิตการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น

ในการผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรีทางการศึกษาพิเศษ มีสถาบันราชภัฏเพียง 6 แห่ง จากทั้งหมด 41 แห่งทั่วประเทศไทยที่ผลิตบัณฑิตด้านการศึกษาพิเศษ ได้แก่ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา และสถาบันราชภัฏสงขลา และมีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาโท โดยสถาบันทั้ง 7 แห่ง มีนโยบายที่จะผลิตครูการศึกษาพิเศษและทุกแห่งจะผลิตเพิ่มขึ้นตามความจำเป็น จากผลการวิจัยพบว่า การผลิตครูการศึกษาพิเศษยังอยู่ในระดับต่ำ หน่วยงานในระดับมหาวิทยาลัยสามารถผลิตครูได้เพียงปีละ 20 คน และสถาบันราชภัฏ สามารถผลิตได้เฉลี่ยปีละ 119 คน เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวนเกือบ 2 แสนคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2544 เป็นต้นไป หน่วยงานที่ดูแลการศึกษาพิเศษที่สำคัญ คือ กองการศึกษาสำหรับคนพิการต้องการครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 1,000 คน ในขณะที่สถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษทั้ง 7 แห่ง ผลิตครูได้เฉลี่ยปีละประมาณ 12 คน ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ (ผดุง อารยะวิญญู และคณะ, 2544) จากสภาพดังกล่าวทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะสถาบันราชภัฏจะต้องผลิตครูเพิ่มให้เพียงพอต่อความต้องการและมีคุณภาพ ซึ่งกองการศึกษาพิเศษกรมสามัญศึกษา ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการในประเทศไทย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู อาจารย์ผู้สอน มีดังนี้ ครูขาดความรู้ทักษะในการสอนเด็กพิการ ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรสำหรับเด็กพิการ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียน (กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540: 54) และอาจจะมีปัญหาอื่น ๆ ซึ่งจะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติม

สถาบันราชภัฏสงขลาซึ่งเป็น 1 ใน 6 แห่ง ของสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ ซึ่งมีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตการศึกษาพิเศษ จะต้องผลิตบัณฑิตให้เพียงพอต่อความต้องการและมีคุณภาพตามความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต จึงต้องมีการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพ โดยการศึกษาผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่จบไปแล้ว เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ
2. ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต ในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานของบัณฑิต

โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษานักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษที่จบจากสถาบันราชภัฏสงขลา 2 รุ่น คือ จบการศึกษาในปี 2541 และ 2543 และหน่วยงานที่มีบัณฑิตทั้งหมดคปฏิบัติงาน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การติดตามผล หมายถึง การพิจารณาตรวจสอบหรือสอบถามบัณฑิตในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ความสามารถในการปฏิบัติงาน คุณลักษณะบัณฑิตการศึกษาพิเศษ และหลักสูตรในการเรียนการสอนที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต

ผลการปฏิบัติงาน หมายถึง ความคิดเห็นอันสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมของผู้สำเร็จการศึกษาวิชาเอกการศึกษาพิเศษระดับปริญญาตรี ในการปฏิบัติหน้าที่การงานตามภารกิจของโรงเรียน จำแนกเป็น

- ความรู้ด้านวิชาการศึกษาพิเศษ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในด้านการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ลักษณะเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ เทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

- ความรู้ความสามารถในการสอนและการปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาพิเศษ เช่น มีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความสามารถในการจัดการพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

- คุณลักษณะของบัณฑิตการศึกษาพิเศษ หมายถึง ลักษณะนิสัยบางประการที่ถือว่าเป็นคุณลักษณะของครูที่ดี รวมทั้งลักษณะพิเศษที่แสดงถึงการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น ความอดทน ใจเย็น เสียสละ และความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

บัณฑิต หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกการศึกษาพิเศษที่จบจากสถาบันราชภัฏสงขลา ในปีการศึกษา 2541 และ 2543

ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา หรือหัวหน้าหมวดวิชาหรือหัวหน้างานในหน่วยงานที่มีบัณฑิตปฏิบัติงาน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากร

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โปแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา ที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2541 และ 2543 จำนวน 46 คน

- รุ่นที่ 1 จบการศึกษาปี 2541 จำนวน 22 คน

- รุ่นที่ 2 จบการศึกษาปี 2543 จำนวน 24 คน

และผู้บังคับบัญชาหน่วยงานที่บัณฑิตปฏิบัติงานทั้งหมด 17 แห่ง ๆ ละ 2 คน รวม 34 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ใช้จำนวนประชากรทั้งหมด คือ บัณฑิตจำนวน 46 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 34 คน

ตัวแปร

งานวิจัยนี้มีตัวแปรต้น คือ บัณฑิตการศึกษาพิเศษ ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต คุณลักษณะของบัณฑิต

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 2 ชุด คือ ใช้สอบถามทั้งบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน และใช้สอบถามเฉพาะบัณฑิตที่ทำงานส่วนตัว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

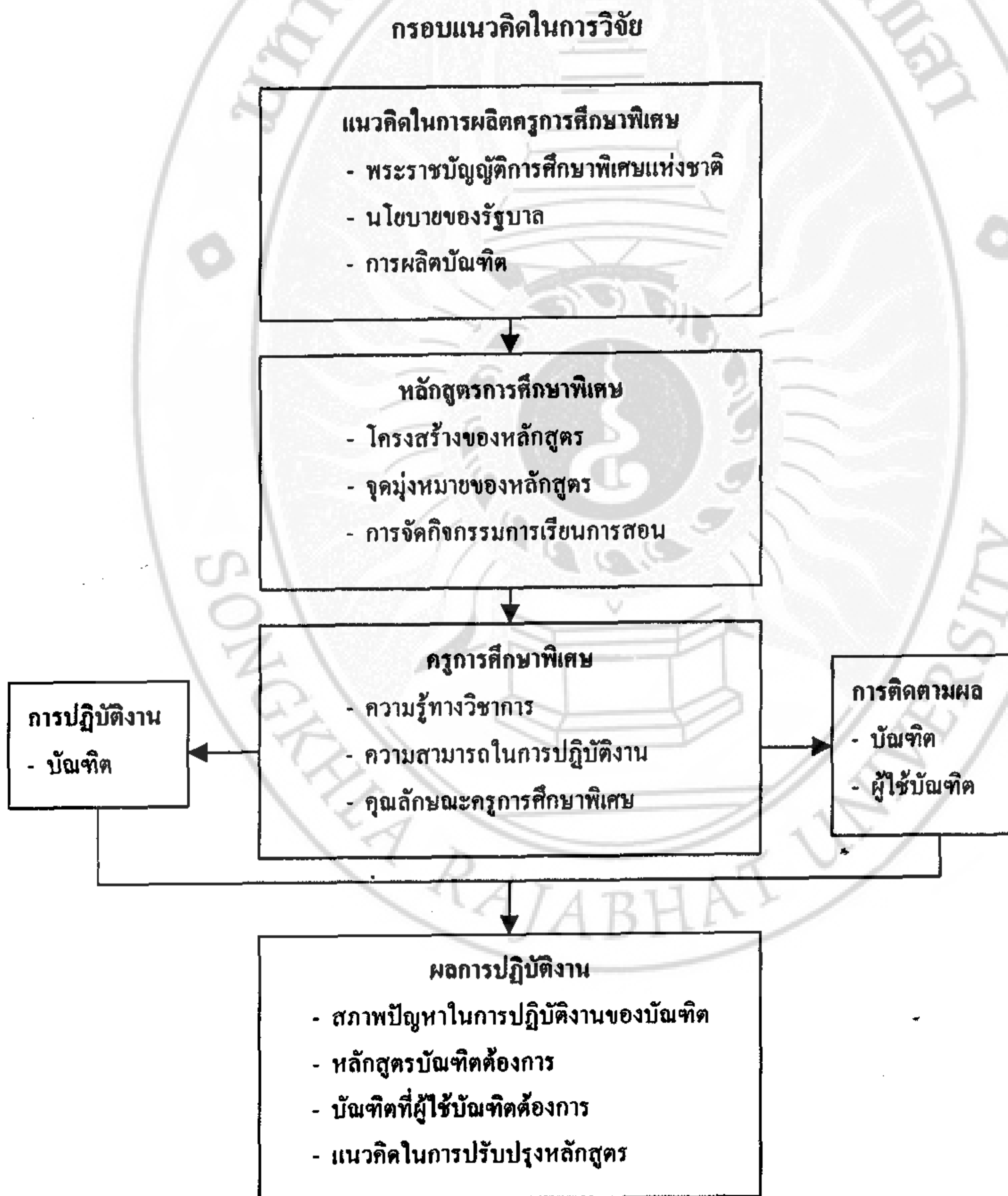
เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต และส่งแบบสอบถามเฉพาะบัณฑิตที่ทำงานส่วนตัวเพิ่มอีก 1 ชุด หลังจากได้รับแบบสอบถามชุดแรกคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล สำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for windows ในการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดในการผลิตครูการศึกษาพิเศษ โดยกล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาพิเศษซึ่งศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาและนโยบายของรัฐบาลทำให้ต้องมีการผลิตครูการศึกษาพิเศษ ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ที่เป็นครู ครูการศึกษาพิเศษต้องมีความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีคุณลักษณะครูการศึกษาพิเศษ เมื่อบัณฑิตไปปฏิบัติงานจะมีการติดตามผลการปฏิบัติงานจากบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตในเรื่องต่อไปนี้ สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของบัณฑิตหลักสูตรการศึกษาพิเศษที่บัณฑิตต้องการ บัณฑิตที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ และแนวคิดในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพิเศษให้ตรงกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งได้เสนอเป็นตาราง ดังนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตวิชาการศึกษาพิเศษ
2. ได้ทราบความคิดเห็นและความต้องการของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตและตัวบัณฑิต
3. สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตมากยิ่งขึ้น

